

ȘTEFAN C. IOAN

O călătorie la Spitzberg

(Cu 15 ilustrațiuni fotografice)

Extras din Buletinul Muzeului Pedagogic al Casei Școalelor, Vol. III

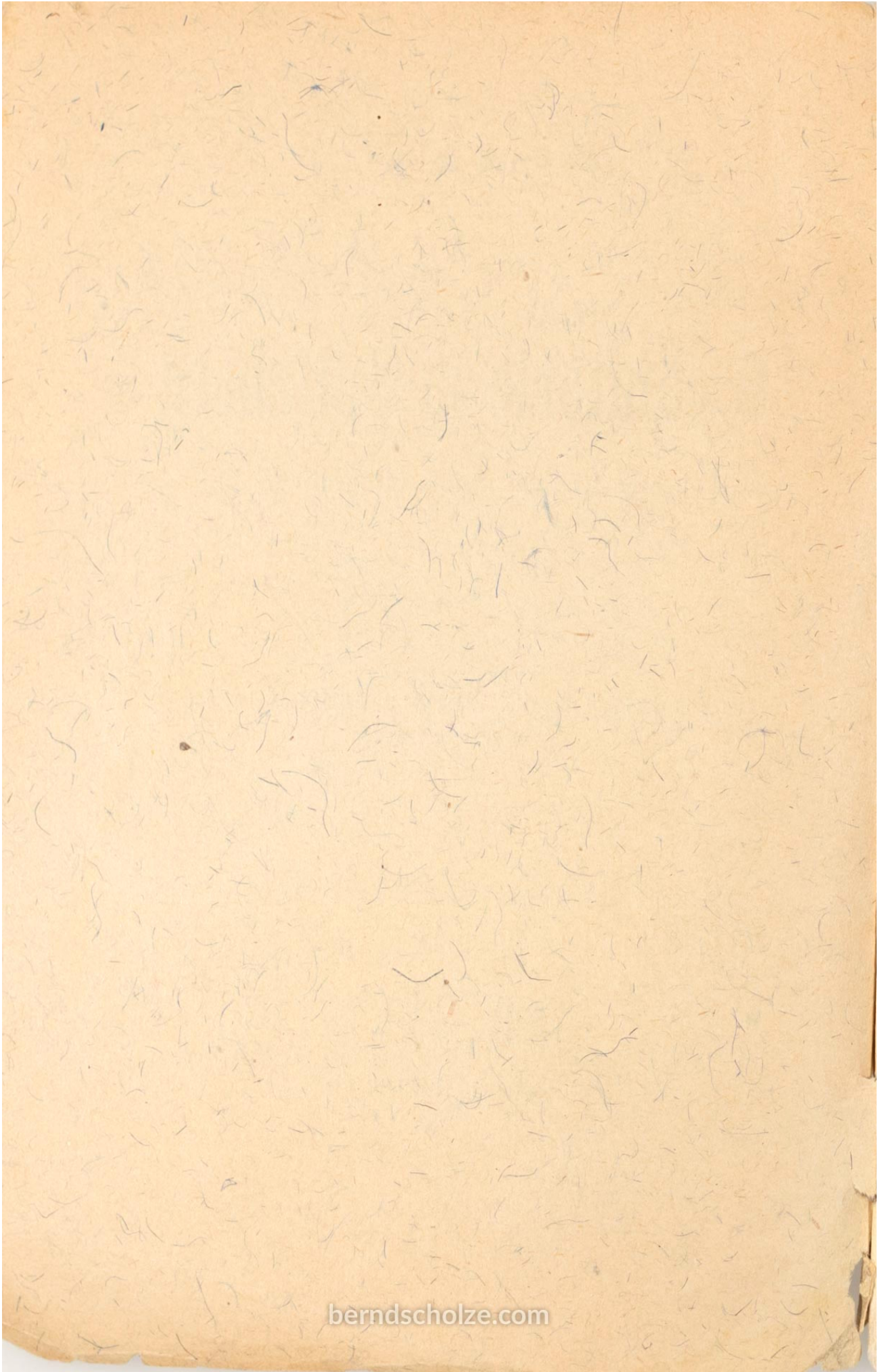
BUCUREȘTI

INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE C. SFETEA

62-64, CALEA MOȘILOR, 62-64

1916

23268

O călătorie la Spitzberg.

(Cu 15 ilustrații fotografice.)

Mi-au plăcut totdeauna călătoriile și, ori de câte ori am avut timp liber și mijloacele necesare, n'am stat un moment la îndoială de a vizita mereu locuri necunoscute.

Prin călătorii peste hotar pedeoparte ne distrăm, admirăm pozițiile frumoase și monumentele de artă ale țărilor străine mai mult sau mai puțin îndepărtate și ne instruim la vederea progresului atins acolo, iar pe de altă parte prin comparațiune ne dăm mai bine seama de gradul nostru de civilizație și de munca la care trebuie să ne încordăm în viitor.

Dintre călătoriile îndepărtate, la care de mai mult timp mă gândeam, dar cu oarecare sfială, eră acea către apele polare, trecând pe coasta apuseană a Norvegiei cu minunatele ei fiorduri.

În vacanța de Paști, acum trei ani, aflându-mă la Paris, am luat informațiuni dela diferitele agenții de călătorie asupra condițiilor unei călătorii la Spitzberg; am avut să aleg între vapoarele mari ale celor

ȘTEFAN C. IOAN

O călătorie la Spitzberg

(Cu 15 ilustrațiuni fotografice)

Extras din Buletinul Muzeului Pedagogic al Casei Școalelor, Vol. III

BUCUREȘTI

INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE C. SFETEA

62-64, CALEA MOȘILOR, 62-64

1916

23268

STÄNDIGER VEREIN

der Wissenschaften

der Provinz Hannover

două mari companii de navigațiune Hamburg-America Linie și Norddeutscher Lloyd Bremen și între vapoarele mai mici ale companiilor norvegiene. Acestea din urmă mi-au fost mai recomandate, ca unele ce având dimensiuni mai mici puteau ușor pătrunde până în fundul fiordurilor, lucru ce vapoarele mari nu pot face. Fără multă ezitare, am reținut locuri pe vaporul „Vega” al companiei norvegiene din Bergen. Acest vapor, special pentru excursiuni în mările polare, trebuiă să plece din Hamburg la 26 Iulie (8 August) ora 9 dimineața.

Programul acestei lungi și interesante călătorii eră așa de atrăgător : fiordurile cele minunate ale Norvegiei, munții înalți și stâncoși, cascadele abundente, mari și dese, ghețarii, soare la miezul nopții, Capul Nord, insula Urșilor, în fine misteriosul arhipelag al Spitzbergului. Nerăbdarea eră desigur explicabilă.

În fine sosi mult așteptata zi de 26 Iulie. La Magdeburghaven, în Hamburg, ne găseam cu o jumătate de oră înainte de plecarea vaporului „Vega” și un grup de opt persoane din România. În grabă ne ocuparăm cabinele și apoi ne urcarăm pe puntea de sus, pentru a observă cu multă curiozitate pe acei cari timp de trei săptămâni vor fi tovarășii noștri de călătorie și vor împărtăși cu noi toate surprizele, bucuriile și poate . . . necazurile ; ne gândeam și la necazuri, pentrucă vaporul „Vega” ceva mai mic decât vaporul nostru „*Principesa Maria*” nu ne inspirase din primul

moment acea încredere mare, ce și-a câștigat-o însă pe deplin în tot timpul călătoriei.

Erau în total cam vre o sută de excursioniști francezi, germani, englezi, olandezi, austriaci, polonezi și . . . chiar americani. Unii făceau această călătorie pentru a doua oară.

Un fluerat lung și răgușit al mașinei anunță plecare, la orele 9 precis, în mijlocul bucuriei generale. Pe fețele tuturor se putea ceti dorința de a ajunge cât mai degrabă în lumea mult cântată a mărilor polare.

Cele trei ore cât am străbătut râul Elba până la Cuxhaven — locul unde se opresc mările transatlantice cari nu pot naviga pe Elba — au fost foarte plăcute pentru toată lumea, care mulțumită timpului frumos stătea pe puntea vaporului și privea cu drag la cele două maluriale bătrânului fluviu.

Dar, îndată ce vaporul a intrat în largul mării, numărul călătorilor de pe punte s'a rărit cu totul, așa că, atunci când treceam prin zarea cunoscutei insule Helgoland, puteai să numeri pe degete pe acei cari nu fugiseră încă în cabine din cauza valurilor mării. E drept că Marea Nordului, de obicei foarte rea și furtunoasă, în acea zi era în toată splendoarea ei de răutate, așa cum o reprezintă germanii într'o statuie dela capătul canalului Kaiser-Wilhelm de lângă portul Kiel, sub forma unei femei furioase, amenințătoare și cu părul sburlit.

Căpitanul vaporului, un norvegian sim-

patic din Bergen, făceà mult haz de puțina forțã de rezistențã a excursioniștilor și ne

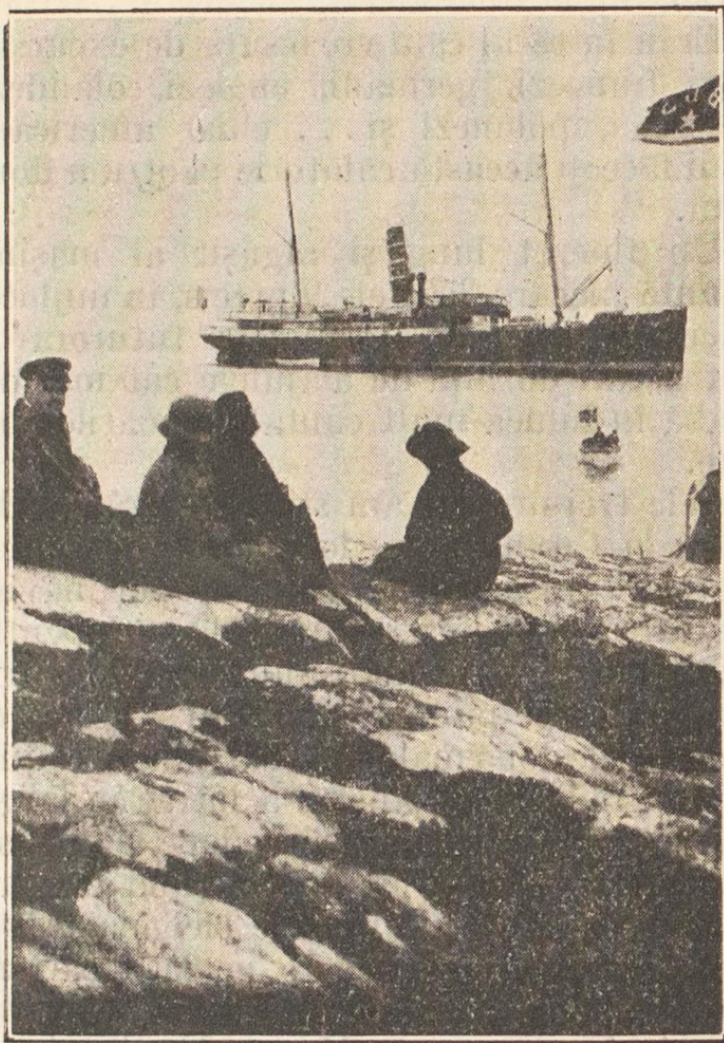

Fig. 1. — Vaporul nostru ¹⁾.

asigurã cã marea nu este prea rea, spuindu-ne totodatã cã dânsul a vãzut-o de mai multe ori cu adevãrat furioasã.

¹⁾ Fotografiile au fost luate de d-l George G. Assan.

Cerul cam posomorît sus, marea cu valurile ei îngrozitoare jos, iar vaporul nostru oscilând într'una și cu destulă putere ca să înpăimânte pe cei mai mulți tovarăși de călătorie . . . iată tot ce a caracterizat drumul de 38 de ore până la Stavanger, când am pus pentru întâia oară piciorul pe pământul norvegian, în a treia zi de drum pe la orele 9 dimineața.

„Pacienții” cari șezuseră aproape nemâncați și nemișcați în cabinele lor, unii din cauza boalei de mare, iar alții din cauza temerei de această boală, ieșiră cu toții pentru a salutà uscatul salvator.

Această parte a călătoriei a fost fără îndoială cea mai neplăcută, căci numai foarte rar se străbate Marea Nordului în condițiuni mai bune. Poate că acest început al excursiunii a fost într'adins așa de greu, pentru ca să ne permită a gustà și mai mult plăcerea ce am avut mai departe; bine s'a spus că omul trebuie să cunoască mai întâiu amărul, ca să poată mai bine aprecia zahărul.

Dela Stavanger, încep fiordurile pe ciopârțita coastă apuseană a Norvegiei, din care natura a făcut o adevărată atracțiune a lumii întregi, menită să ajungă cu timpul locul ideal de întâlnire al turiștilor, mai cu seamă vara. Coasta aceasta este adăpostită de valurile uriașe ale Oceanului Atlântic, printr'un lanț de insule aproape neîntrerupt până la Capul Nord și îngăduie astfel vapoarelor de a pluti pe o apă aproape liniștită. Absența insulei protectoare sau

distanța prea mare între două sau mai multe insule se simte numai decât, prin vântul puternic al Oceanului și prin valurile cele înfricoșătoare, cari strică imediat poezia de mai înainte; dar aceasta se întâmplă foarte rar, cum este spre exemplu în preajma insulelor Lofoten.

Fiordurile strâmte, rozând mereu coasta Norvegiei, se întind pe distanțe foarte mari de zeci și sute de kilometri și se ramifică în mai multe părți, având la dreapta și la stânga lor munți foarte înalți și prăpăstioși, acoperiți cu păduri către poale și cu zăpadă pe vârf, mai frumoși poate în anumite locuri decât chiar mult cântații munți ai Elveției. Din acești munți ies nenumărate cascade, unele mai mici, iar altele foarte mari, abundente în apă și puternice, dând peizagiului o frumusețe și mai mare.

Apa cea verde pe care plutești se tot îngustează mereu între stâncile fiordului, încât cu drept cuvânt te întrebi dacă vaporul va putea să mai înainteze sau nu.

Iată pentru ce ne-am convins că este mult mai preferabil să călătorești pe vapoare sprintene norvegiene, ca să poți pătrunde până în fundul fiordului, având comandantul și marinarii recrutați dintre norvegieni, oameni născuți și crescuți în aceste localități, pe cari le cunosc în toate amănuntele. Aceste avantaje și garanții nu le oferă marile transatlantice; deasemenea nici de confort n'am avut vreo plângere de formulat pe vaporul „Vega”. Peste tot ordine, curățenie, ser-

viciu foarte bine organizat, hrană bună și abundentă, muzică la toate prânzurile, un bufet în permanență, etc. Cel mult persoanele deprinse cu un lux prea exagerat și cu viața cam frivolă ar fi putut găsi reclamațiuni de formulat.

Cam după zece ore de drum feeric dela Stavanger, ajungem la *Odda*, un mic orașel de munte cu o populațiune de 5—6000 lo-

Fig. 2. — Odda. Escursiune spre Cascada Laatefos.

cuitori, pe Sörfiord, una din ramurile mai importante ale vestitului fiord Hardanger.

La Odda ne așteptau numeroase trăsuri cu patru sau cu două locuri, pentru o excursiune facultativă de două ceasuri la o mare cascadă numită Laatefos, care dela o înălțime de vreo trei sute de metri aruncă depe stâncă o enormă cantitate de apă plină

de spume și produce mult șgomot; apa ajungând jos dela o așa de mare înălțime se ridică în sus pulverizându-se și formând la lumina soarelui un tablou plăcut ochiului.

Drumul la cascadă este foarte frumos, printre munți înalți, unii acoperiți cu păduri alții goi, când închizându-se, când deschizându-se, pentru a face loc unor lacuri încântătoare.

O mențiune trebuie să fac despre caii norvegieni de munte, mici, iuți și vioi, cei mai mulți șargi, cu coama tunsă scurt, precum și despre căruțele lor de excursiune sprintene, ușoare, cu câte două roate — sămănând cu acele ale lăptarilor din București — și având două locuri pentru excursioniști; conducătorul calului stă pe un mic scăunel la spatele pasagerilor.

Totul a fost prea bine organizat în această minunată excursiune, prețurile modeste și bine fixate; nimănui nu trecu măcar prin minte să speculeze sau să înșele pe vizitatori.

Cinstea norvegiană este de altfel exemplară. Pentru a ne face o mică idee despre această cinste, voi spune un lucru ce am văzut singur cu ocaziunea excursiunei aceștia la Laatefos. Nu departe de Odda, la marginea drumului, se află un pachet cu adresa scrisă pe el, pentru un locuitor din satul vecin; conducătorul căruței noastre luă pachetul și-l duse la adresă. Cine ar încercă în alte țări să facă o experiență cu un asemenea mod de expediare a pachetelor sale? Mi s'a spus că în Norvegia aresturile sunt de

obiceiul goale și că se pune deasupra lor un steag când este cineva arestat, — ceea ce se întâmplă de altminterlea foarte rar.

Această stare de lucruri, atât de îmbucurătoare, este rezultatul răspândirii în gradul cel mai mare a instrucțiunii primare; învățătorul primar, care servește la mai multe comune, deși puțin retribuit, își îndeplinește conștiincios apostolatul său, făcând distanțe enorme și luptând cu intemperiiile și cu pericolele de tot felul, pentru alina mințea tinerei generațiuni. Analfabeți aproape nici nu există în această țară binecuvântată !

După o noapte de drum, sosirăm a doua zi dimineața la Bergen, oraș mare cam de 90 de mii de locuitori, așezat pe marginea fiordului cu același nume, este după Christiania centrul comercial cel mai important al țării. Timp îndelungat a fost unul din orașele însemnate ale Hansei, ale cărei vechi contuare se găsesc și astăzi. Orașul Bergen are strade largi, aliniate și bine pavate, hoteluri mari, cafenele și restaurante bune, numeroase bănci și instituțiuni de credit, piețe, grădini și biserici.

O curiozitate a acestui oraș este pescăria, lângă port, unde se vând cantități colosale de pește, de diferite specii, pe un preț aproape derizoriu, până la 8 hore (cam zece bani) chilogramul, alături cu legume, flori și fructe. Este atâta lume, dimineața mai ales, în pescărie, încât cineva ar crede că se află într'un bâlciu. Se remarcă mai cu seamă costumele locale ale femeilor și cum-

pătarea norvegianului, om serios, îmbrăcat modest dar curat, vorbind numai atât cât trebuie, fără a-și pierde timpul cu povești și cu glume.

Aci am rămas toată ziua.

Fig. 3. — Vedere a pieței de pește, flori, fructe și legume din Bergen.

Compania de navigațiune Bergenske, cu sediul în Bergen, căreia aparținea vaporul nostru „Vega”, a organizat pentru excursioniști un dejun destul de bun, la cel mai mare hotel, la ora 1 p. m., iar până la această oră vizitarăm târgul de pește, biserica hansiatrică Mariekirke, catedrala gotică, interesantul muzeu de artă națională și biserica Fantoft, situată la o depărtare de aproape o oră de oraș cu trăsura. Această biserică construită în lemn, uns cu păcură pentru a rezista intemperiilor, pe o

mică înălțime, este o pagodă, curiozitate arhitectonică orientală.

Înainte de a pleca de aici, ne-am schimbat aur în coroane, monedă norvegiană, coroana valorând cam 1 leu 45 bani și având o sută de høre. Aceeași monedă circulă și în Suedia și în Danemarca.

Spre seară părăsim această oraș. De astădată plecăm împreună cu „Kong Harald”, un alt vapor norvegian al companiei Norden-Fieldske din Trondhjem, care are pe bord pe excursioniștii plecați din Anvers, cu aceeași destinațiune ca și noi.

Luarăm direcțiunea spre Spitzberg.

Această călătorie împreună a două vapoare a avut și o parte de plăcere și o parte de prevedere. Călătorii, păstrând fiecare semnul distinctiv al vaporului lor, se întâlneau cu bucurie la locurile de oprire, luau prânzurile în comun și făceau excursiunile cu toții împreună, iată partea de agrement; pentru dânșii însă, era o siguranță mai mare de a vedea înaintea ochilor, în mijlocul valurilor singuratice și amenințătoare ale Oceanului, un alt vapor gata a le veni în ajutor în orice moment de pericol.

Favorizați de un timp foarte frumos, străbăteam a doua zi mândrul fiord Geiranger, admirăm cascada numită a *Celor șapte surori*, care trimite depe un munte prăpăstios apele sale drepte în mare, precum și peisagiul neîntrecut, format mai ales din culoarea verde a apei, în armonie cu aceeași culoare a pădurilor de pini ce se găsesc pe coastele de jos ale munților,

și ne oprim în fundul acestui fiord la Merok, un sat de 2—3000 de locuitori, o cochetă stațiune, ținta excursiunilor mai scurte din anotimpul verei. De aici se poate merge la Christiania pe un drum pietruit.

Ca și la Odda, o excursiune a fost organizată și la Merok, pentru acei cari au vrut să meargă până la lacul Djupvand, la o depărtare de trei ore, prin niște poziții minunate.

A doua zi, înainte de amiază, sosirăm la *Trondhjem*, în fundul fiordului cu acest nume, veche cetate regală, cu o populațiune de aproape 60.000 de locuitori, localitatea cea mai importantă a Norvegiei dinaintea cercului polar, de care se află la o depărtare numai de 76 leghe.

Trondhjem face un comerț însemnat, servind de punct de trecere între regiunile polare și localitățile dela miazăzi și fiind legat atât cu Christiania, cum și cu Stockholm prin câte o linie de drum de fier. Are o catedrală mare în care se încoronează regii; nu departe este reședința regală, o imensă construcțiune de lemn din secolul al optsprezecelea, precum și un muzău de artă decorativă, foarte important pentru studiul artei populare norvegiene. Tot în acest oraș este și școala superioară de inginerie a întregii țări.

Excursioniștii depe amândouă vapoarele au vizitat cu mult interes acest oraș plin de viață, cu prăvălii mari și luxoase, cu strade largi și bine întreținute, cu hoteluri, restaurante, cafenele și cofetării bune, ofe-

rindu-li-se și aici, ca și la Bergen, prânzul la un hotel din centru. Timpul fiind frumos, cei mai mulți dintre călători am făcut cu trăsura o splendidă preumblare de două ore la cascada colosală Lorfossen, mult mai lată și mai abundentă decât cea de lângă Odde.

Două împrejurări ne-au permis și în Trondhjem să cunoaștem calitățile superioare ale acestui popor sănătos și plin de viitor.

Unul din călători depe vaporul nostru a dorit să cumpere din oraș puțin rom, necesar pentru drum; dar, pentru că trecuse ora 6, debitantul n'a vrut cu niciun chip să-i vândă. El n'a vrut să țină socoteală de faptul că acest cumpărător avea să plece îndată din oraș și că legea protecționistă pentru supușii norvegieni nu trebuiă să se aplice unei persoane străine; din contră, se miră de stăruințele ce se puneau pe lângă dânsul de a călca legea și curmă repede vorba.

Acî stă superioritatea unui popor, în moravuri. Poate să fie legea cea mai bună, totuși ea nu dă roade, dacă lumea nu o aplică cu sfințenie și cu convingere. E de prisos a mai spune că alcoolismul cu întregul cortegiu de nenorociri nici nu se cunoaște prin această fericită țară.

Iată și altă împrejurare din care se poate judecă nu numai corectitudinea unui norvegian, dar și dorința lui de a servi pe ori cine, chiar și pe un străin pe care nu l-a văzut niciodată în viața sa.

În Trondhjem am scris, împreună cu un prieten din România, un mare număr de scrisori și de cărți poștale pentru rudele și prietenii mei intimi din țară, însă am uitat a le pune în cutia de poștă. Apropiindu-ne de vapor, seara, am întrebat pe un tânăr necunoscut dacă nu cumva se află în apropiere vreo cutie de poștă. Acesta ne-a răspuns negativ, dar cu multă bunăvoință s'a oferit să le ducă singur la poștă, pentru ca toată această corespondență să plece a doua zi dimineață. Acceptarăm propunerea tânărului necunoscut, care plecă îndată cu bicicleta, lăsându-ne în bănuială că mărcile poștale în valoare de câțiva lei vor fi scoase iar corespondența aruncată. Ne-am înșelat, căci toate scrisorile au fost primite de cei în drept.

La miezul nopții, Luni 30 Iulie, plecarăm din Trondhjem, lăsând în urma noastră orașul și portul frumos iluminate, iar a doua zi străbăteam regiunea Frohavet, un fel de canal adăpostit de valurile furioase ale Oceanului prin o grupă de insule stâncoase numite Fro, pe o distanță de mai multe zeci de kilometri, — întocmai ca niște sentinele puse la linie pentru a saluta cu respect pe rarii călători din aceste locuri îndepărtate — și trecem apoi pe dinaintea muntelui *Ecko*, reprezentând pe o fecioară transformată în stâncă împreună cu acele voiă să o răpească, în momentul în care un cavaler salvator îi străbate cu săgeata sa ; este o legendă analoagă cu cea

a Dochiei, fiica lui Decebal, urmărită de Traian.

Înainte de a însera, tot îndreptându-ne prin regiuni din ce în ce mai frumoase și mai

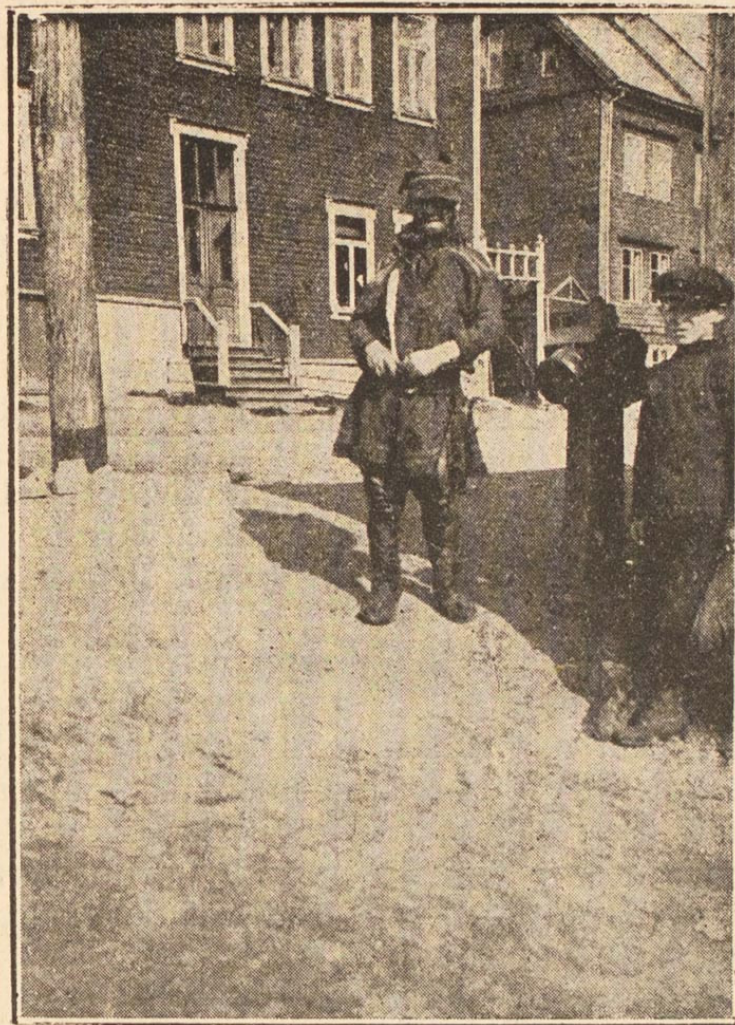

Fig. 4.— Un Iapon.

singuratece, observăm că oamenii de serviciu încarcă cele două tunuri ale vaporului, unul la dreapta și celalt la stânga proarei, așezând la dânsule niște sfori groase.

Ne informarăm că cercul polar se apropie și că de obicei trecerea aceasta prin cercul polar se salută prin descărcarea tunurilor. În urma invitațiunii căpitanului, patru doamne de pe bord — o franceză, o germană, o româncă și o olandeză — au tras de cele patru sfori și au produs astfel descărcăturile de tun în momentul trecerei noastre prin cercul polar.

A doua zi străbatem insulele Lofoten, unde iarna, cu toată furia valurilor și cu tot întunecul nopții celei nesfârșite, peste treizeci de mii de oameni iau parte la marea pescuire. Această îndeletnicire formează unu din cele mai importante venituri ale acestei țări sărace, în tot timpul anului. Peștele sărat și uscat este hrana principală a celor mulți; chiar și impozitul se plătește în anumite locuri, de cei nevoiași, în această monedă.

În lumea mută și aproape pustie a arhipelagului Lofoten, în acest șir nesfârșit de piscuri muntoase înfundate în marea cea verde, fiordul liniștit Raftsund imediat vecin prezintă un contrast plăcut și ne conduce la o strâmtoare îngustă numită fiordul Uriașilor (Troldfiord) pe unde vaporul abia poate să înainteze.

Niște munți prăpăstioși de granit se ridică amenințători către cer din apa verde a fiordului și par că sprijină pe umărul lor bolta cerească cea albastră.

Natura este aici cu adevărat impunătoare.

Două excursiuni se făc în aceeași zi :

una la lacul *Troldvand* plin de ghețuri plutitoare, pe un vârf de munte, după un drum lung și foarte greu ; cealaltă pe muntele *Digermul Kollen*, până la locul numit Belvedere al împăratului Germaniei. Wilhelm al II-lea, în amintirea vizitei sale până acolo, a ridicat o columnă pe vârful acestui munte, unde ajunserăm după două ore de urcuș destul de anevoios. De aci priveliștea este minunată, ochiul desfătându-se cu munții cei stâncoși, cu zăpezile depe vârfurile lor și cu apa colorată a firodului, în care vapoarele noastre păreau mai mult niște jucării de copii.

La ambele excursiuni de care am vorbit, atât la cea de dimineață la *Troldvand* cât și la cea de după amiază la Belvedere, a luat parte și o olandeză bătrână de 80 de ani, fără ca să se arate prea ostentivă, mergând chiar înaintea multora mai tineri.

Iată ce efect are mișcarea, viața activă la aer liber și cât de bine ar fi să o imiteze acei dela noi cari, din pricina unei alimentațiuni prea abundente și a vieții sedentare, sunt coprinși de boale și de bătrâneță încă dela vârsta de 30 de ani.

Reîntorși din excursiunile acestea, vedem pe vapor un anunciu că, în acea seară, va sosi *Neptun*, dar nimeni nu știă să ne explice rostul anunziului.

Indată după masă, văzurăm însă că se petrece ceva neobișnuit : muzica execută diverse marșuri, oămenii de serviciu trăgeau clopotele, iar un bătrân cu barbă lungă și având un costum alb de sus până

jos, plin de apă și acoperit cu alge din fundul mării, făcù o procesiune solemnă, apoi se oprì în mijlocul punței și ne ținù o scurtă cuvântare. El ne spuse mai întâi că este Neptun, zeul mărilor, și că vine din fundul valurilor pentru a ne aduce și distribui câte o atestațiune autentică despre trecerea noastră prin cercul polar de nord. Toți excursioniștii primiră câte o diplomă în acest sens, iscălită de căpitan și purtând sigiliul vaporului.

A doua zi la 1 August sosirăm la *Tromsøe*, supranumit „Parisul Nordului”, situat pe o mică insulă între niște munți înalți până la 1300 de metri, este un târg mic, cu obișnuitele case de lemn ale Norvegiei, dar joase și sărăcăcioase, cu strade strâmte și neregulate, zăcând într’o tăcere mormântală. Face comerciu destul de activ cu pescăria, cu blănuri de tot felul și cu pielărie.

După o scurtă oprire de câteva ore aici, plecarăm seara spre Håmmerfest, unde am sosit a doua zi de dimineață înainte de 5 ore. Acest oraș este cel mai septentrional din lume, compus numai din câteva sute de case de lemn și locuit mai mult de pescari săraci și de comercianți de blănuri și pielărie. De vizitat avurăm numai un parc în formațiune, așezat pe o ridicătură de pământ de unde marea se prezintă în mod plăcut, precum și coloana meridiană indicând $70^{\circ} 41'$ și $11''$ de latitudine nordică. Pe acest meridian al Hammerfestului se află și orașul Ismail din Basarabia.

Indată după dejun plecăm din Hammerfest și cu cât înaintăm spre nord cu atât observăm că natura devine mai stearpă. Tre-

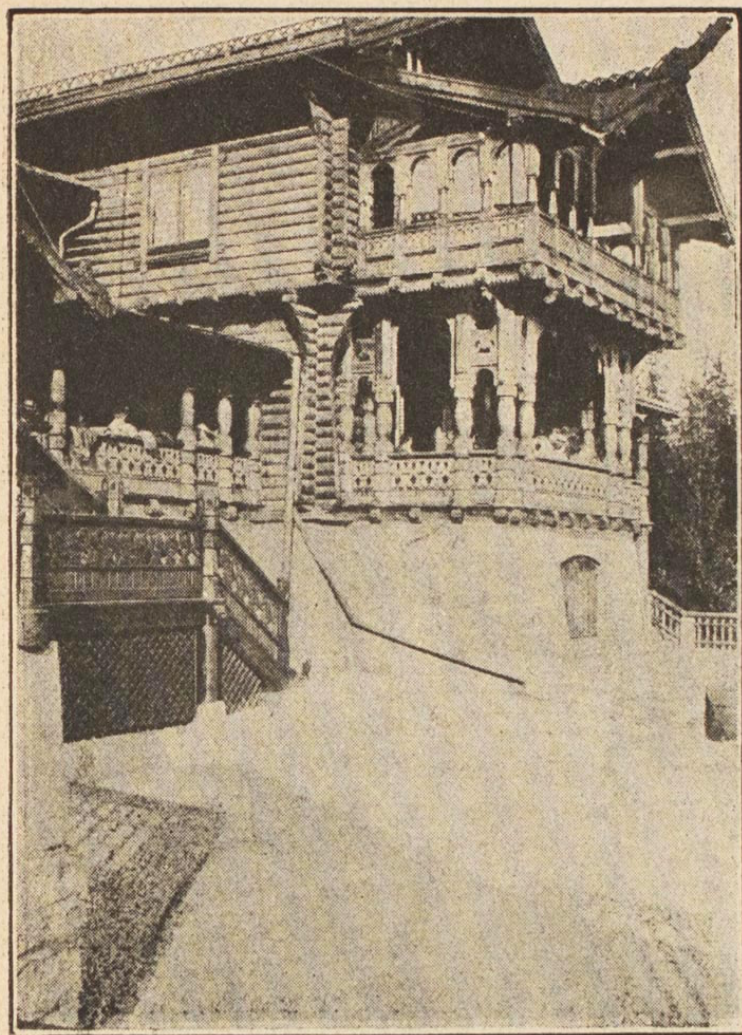

Fig. 5. — Casă norvegiană din Tromsøe.

cem pe dinaintea unor stânci sălbatice, ne-
umblate de nimeni, unde sute de milioane de
paseri mici și albe au stabilit modestele lor

locuințe. A fost destul ca vaporul să descarce un singur tun, pentru ca aceste nenumărate păsărele să părăsească la moment cuibu-

Fig. 6. — Hamerfest: Vedere din port.

rile și să se ridice spre cer, întunecându-l aproape cu totul. Peste puțin sosirăm la Capul Nord.

Amândouă vapoarele noastre se opresc

în fața acestui monstru de piatră ieșit din Ocean și stând ca un păzitor al Europei înaintea regiunilor glaciale.

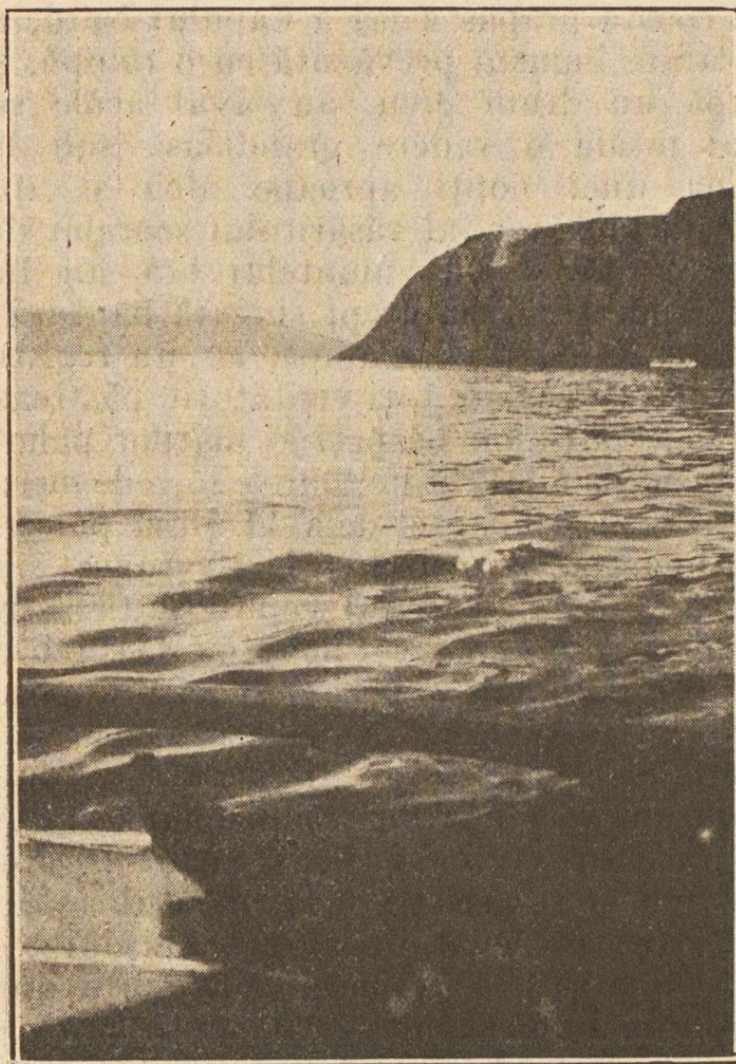

Fig. 7. -- Capul Nord.

Foarte mulți turiști s'au apucat să prindă pește și în mai puțin de o oră făcură o importantă provizie de nevinovați și tăcuți

locuitori ai Oceanului; eră destul să arunci de pe vapor undița, pentru ca în câteva minute vânatul să fie prins.

O altă parte de excursioniști s'au urcat pe coasta prăpăstioasă a Capului Nord, pe o cărare îngustă prevăzută cu o rampă, și, după un drum greu, au avut acolo sus mai întâiu o vedere grandioasă sub lumina unei nopți aproape albă și apoi spectacolul rar al răsăritului soarelui din Ocean. Pe vârful muntelui eră un bufet, unde se găseă drept singură băutură o șampanie nu prea scumpă, iar un registru în care se iscălesc toți vizitatorii, păstrează numele pușinilor oaspeți ai mărilor polare.

În această localitate soarele se vede mereu pe cer, zi și noapte, dela 14 Maiu până la 1 August s., n., astfel că la 15 August s. n. — când eram acolo — începuse să fie și puțină noapte. Dar ce noapte? Un fel de amurg prelungit, în timpul căruia puteă cineva foarte bine să cetească. Soarele a apus între 9 și 10 ore, pe la 10½ — după un frumos crepuscul — a început amurgul de care am vorbit mai sus, iar pe la orele 1 și un sfert asistarăm la mărețul răsărit de soare, precedat de aurora obișnuită.

Sâmbăta și Dumineca următoare străbăturăm valurile uriașe ale Oceanului, pe un timp puțin favorabil din cauza vântului, a nourului și a ceței.

Treizeci și șase de ore le petrecurăm (ce mai *petrecere*?) în enervare, în plictiseală și în vizitarea *pacienților*, cari, întocmai ca și pe timpul traversărei Mării Nordului, su-

fereau desnădăjduiți în cabinele lor, unii de răul mării, alții de frică, și nici nu cutezau măcar să ridice capul.

Încă din dimineața zilei de Duminică 4 August încep a se vedea destul de departe, la orizont, cele dintâiu piscuri înghețate ale Spitzbergului. E greu de exprimat impresiunea de tristeță și de frumuseță în același timp a acestei coaste deșarte și tăcute, care iese deodată din pustiul mișcător al valurilor polare; singura viață este lumina soarelui, care joacă în mii de culori pe pereții de gheață ai coastei.

Trecând capul sud al Spitzbergului, vaporul înaintează pe coasta apuseană a arhipelagului, favorizată de Gulf-Stream, mulțumită cărui curent cald n'am avut a ne plânge de frig; niciodată termometrul nu s'a scoborât mai jos de $+2^{\circ}$.

Negreșit, toți tovarășii noștri de călătorie căutau să cunoască în mod cât mai complet locurile acestea, luau informațiuni de tot felul și citeau puținele descrițiuni făcute foarte pe scurt asupra călătoriilor anterioare.

Astfel, cetisem într'o carte că drumurile pe Oceanul înghețat de Nord nu sunt bine cunoscute de navigatori, că prin urmare pericolele pe aici sunt mari, că ajutoare nu putem aștepta de nicăieri nici într'un caz, și că se putea să nu mai vedem Europa.

Un turist glumeț, auzind aceste lucruri și, pentru a mai alungă norii de neliniște

care învăluiau pe mulți excursioniști, susține o teorie particulară : că Oceanul acesta fiind deasupra Europei, a Asiei și a Americii, este destul ca vaporul să devieze cât de puțin pentru ca să ne pomenim pe pământul unui continent străin. Hazul provocat de această teorie a mai împrăștiat preocupările celor neliniștiți.

Intre călători eră și un profesor german din Elbefeld, care făcea pentru a doua oară acest drum interesant și se credea dator a ne da din când în când diferite lămuriri asupra locurilor pe unde treceam. El avea obiceiul la prânzul de seară, către sfârșit, să bată cu cuțitul în pahar pentru a opri muzica și a face tăcere, să zică : *Damen ! Herren !* cu o voce tare și să înceapă a ne spune pe unde ne aflăm, ce avem de văzut la oprirea cea mai apropiată a vaporului și cum să ne întrebuițăm timpul.

Unii îl numeau Her Doctor, alții Her Director, în fine alții Her Professor și căutau uneori să-l cam ia la vale, puindu-i tot felul de întrebări, până ce-l făceau la urmă să spuie cu oarecare mâhnire : „Aceasta nu știu”.

În privința Spitzbergului, am căpătat dela dânsul importante informațiuni.

Faimoasa țară a ghețarilor a fost descoperită acum trei sute de ani de marinarii Olandezi, cari căutau un drum la China prin Nord-Est și care-i dădură numele de Spitzberg din cauza vârfulor stâncoase ascuțite ce se văd dealungul coastelor.

Fiindcă în apele cari mărginesc acest arhipelag erau în mare abundență balenele și focile, un pescuit foarte activ și rentabil se desvoltă în curând aici, iar Olandezii își disputau împreună cu Englezii și cu Danezii privilegiul de a pescui. Chiar și corăbiile Hansei germane își făcură încetul cu încetul drum prin ghețurile polare pentru a participa la beneficiile celorlalte națiuni.

Se zice că în perioada dela 1669—1770 peste 15.000 de vase au atins coastele Spitzbergului și au luat din apele lui vreo șazeci de mii de balene, ceea ce reprezintă o avuție considerabilă mai ales dacă se socotește valoarea banilor de pe acele vremuri.

Olandezii posedau chiar o colonie a lor numită Smeurenburg, în partea septentrională a insulei cu același nume, adevărată reședință de vară, unde se găseau cafenele și chiar spectacole; la epoca pescuitului, mai mult de 18.000 de persoane se întruneau aici și duceau o viață vrednică, prin bogăția ei, de un centru de pe continent.

Arhipelagul Spitzberg ocupă o suprafață cam tot atât de mare ca și a regatului Bavariei. Coasta lui occidentală posedă mari fiorduri cari nu îngheață în timpul scurt al verei, mulțumită curentului cald al golfului (Gulf-Stream) care bate de această parte. Partea răsăriteană însă este acoperită cu gheață perpetuă.

Interiorul insulei este în general necunoscut, dar s'a descoperit de puținii explo-

ratori în câteva locuri isvoare cari țîșnesc în mijlocul gheței. Zăpada cade chiar și vara.

Timp de opt luni pe an nu se vede de fel soarele, iar ziua este neîntreruptă dela 20 Aprilie până la 24 August, s. n. Atunci, prin acțiunea razelor solare, apa începe a curge din vârfurile ghețarilor și terenul devine atât de băltoș încât omul are nevoie de o încălțăminte specială pentru cea mai mică excursiune. În aceste luni de vară, pământul se acopere cu un strat de lichene și de mușchiu, plante mici și chircite pentru cari au toți un deosebit respect.

Animalele sunt reprezentate numai prin trei specii : ursul polar, renul și vulpea albastră. Pentru că locurile n'au nici un stăpân și toți cari au vrut au abuzat de libertatea de a vâna, ursul polar și renul s'au rărit cu totul, iar vulpea albastră s'a retras tot mai mult în deșerturile de ghiață din interior.

Iarna gerul este peste măsură de aspru, termometrul scoborându-se sub 50 de grade de frig. Inginerul minelor ne spune că, în iarna precedentă, fusese obligat să despice morcovul cu toporul, să taie zahărul cu firiseul și să recurgă la foarfeci și la ciocan pentru unt și slănină. Țigările înghețau îndată ce le ridica dela gură.

Se găsește în Spitzberg un cărbune excelent, care arde fără a produce mai de fel cenușă și este considerat printre cele mai bune feluri ce există ; acest cărbune se întrebuințează la drumurile de fier din nordul

Norvegiei și se exploatează de niște companii americane, engleze și norvegiene.

Deasemenea se mai găsește marmoră, argint și unii pretind că ar exista chiar aur. Se semnaleză o mare cantitate de fosile, cari ne fac cunoscute formele frunzelor ce au aparținut la epoca primară (carbonifer).

Spitzbergul joacă un rol foarte important în istoria explorațiilor geografice. Din golful Virgo, exploratorul suedez *Andre* și camarazii săi Frankel și Steindberg au plecat în 1897 în nenorocitul lor drum cu balonul la polul de nord, de unde nu s'au mai întors. Din același punct ca și Andre, ziaristul american Welman a încercat trei călătorii spre pol cu un balon dirigiabil, fără a se apropia de el.

Se pot vedea și acum casele de lemn cari le-a servit de locuință în timpul șederei prelungite a acestor curagioși exploratori; ele stau neatinsse și mute în mijlocul singurătății.

Numai 9 grade de latitudine mai sunt până la polul de nord, dar martirii științei sunt pândiți de pericole îngrozitoare, în mijlocul ghețurilor eterne.

Arhipelagul Spitzberg este țara renumită a ghețurilor fără pereche în lume. Vorba și chiar penelul n'ar fi de ajuns pentru a da măcar o idee de frumusețea lor unică. Te crezi transportat în altă lume. când contempli această întindere colosală de gheață și acea lumină mistică, pe un cer aproape lipsit de culoare.

În general Spitzbergul este nelocuit, afară de pescuitorii de balene și cercetătorii de aur — cari vin aici numai în lunile de vară — precum și de lucrătorii dela minele de căr-

Fig. 8. — Vedere din Spitzberg. Ghețari plutitori.

buni, stabiliți pentru anul întreg la Advent-Bay.

Prima noastră oprire, pe pământul mult așteptat al Spitzbergului fu Green Harbour, unde sosirăm Duminică 5 August, după ce am trecut prin Bell Sound și Ice fiord (fiordul de gheață), cel mai important din golfurile de pe coasta apuseană a arhipelagului. Ne coborâm aici pe uscatul, de care începuse a ni se face dor, cu aceeași bucurie cu care Aeneas și însoțitorii săi, scăpați de valurile furioase ale mării, puseră piciorul pe pământul italian la Cumae.

La Green Harbour găsim un important post de telegrafie fără fir, mulțumită căruia se primiră știri din Europa și se expediară răspunsurile, și mai văzurăm lângă țarm o balenă de curând prinsă, din care urmă a se extrage mai întâiu grăsimea și apoi celelalte părți ce joacă un rol destul de mare în comerț.

Stațiunea de prinderea balenelor instalată aici nu prea merge bine, din cauză că vânătoarea lor s'a făcut fără nici o regulă. Balena superioară, zisă de Groenland a și dispărut aproape cu totul. Un exemplar din această specie valora până la șasezeci de mii de lei. Setea de câștig a avut de rezultat ca balena să ajungă din ce în ce mai rară. Cu doi ani înainte de excursiunea noastră se prinseseră 130 de balene, iar cu un an înainte de excursiunea noastră deabiă s'au prins 35. Dacă nu se va regulamenta serios vânătoarea ei, balena va dispărea cu desăvârșire.

Vegetația pe aici este foarte săracă; pământul este mocirlos, iar cele câteva familii stabilite pentru vară, locuind puținele case de lemn de lângă debarcader, păreau prea puțin încântate de această reședință provizorie. Numele de Green Harbour (portul verde) nu se potrivește deci așa de bine cu vegetațiunea acestei localități.

În dimineața următoare, ne-am oprit la Advent-Bay, satul cel mai nordic din lumea întreagă, cu bogatele lui mine de cărbuni și cu instalațiuni mari pentru tot timpul anului, exploatate de două mari companii: norvego-americană și anglo-norvegiană. Aci

găsirăm un întreg personal tehnic pentru conducerea lucrărilor de exploatare, precum și câteva sute de lucrători permanenți.

Minele acestea dovedesc existența unei flore tropicale în Spitzberg, la o epocă foarte îndepărtată. Se pot găsi plante-fosile și chiar trunchiuri de ferigi (fugere), ce nimeni nu s'ar aștepta să găsească prin aceste locuri.

Fig. 9. — Advent-Bay: Exploatare minieră.

Exploatarea cărbunilor merge progresând, transporturi regulate făcându-se în Norvegia mai ales. La debarcader am și întâlnit două vapoare mari de marfă, unul englez și altul norvegian, cari încărcău cărbuni; deasemenea și vapoarele noastre s'au aprovizionat cu acest combustibil pentru restul excursiunii. Căpitanul vaporului ne

lăudă atât calitatea superioară cum și eficiențata acestui cărbune.

După o oprire de jumătate de zi în Advent-Bay, în care timp am vizitat cu mult interes toate instalațiunile pentru exploatarea cărbunelui, continuarăm drumul prin sculpturile înghețate ale munților și tăcerea misterioasă a apelor polare, ne abăturăm puțin la *Champagne-Hill* unde la fiecare trecere a unui vapor se înfige de obicei în pământ câte un steag comemorativ, trecem prin *Saassen-Bay* și sosiră la 6 August la *Cross-Bay* după ce defilaseră pe dinaintea noastră mai mulți uriași de gheață,

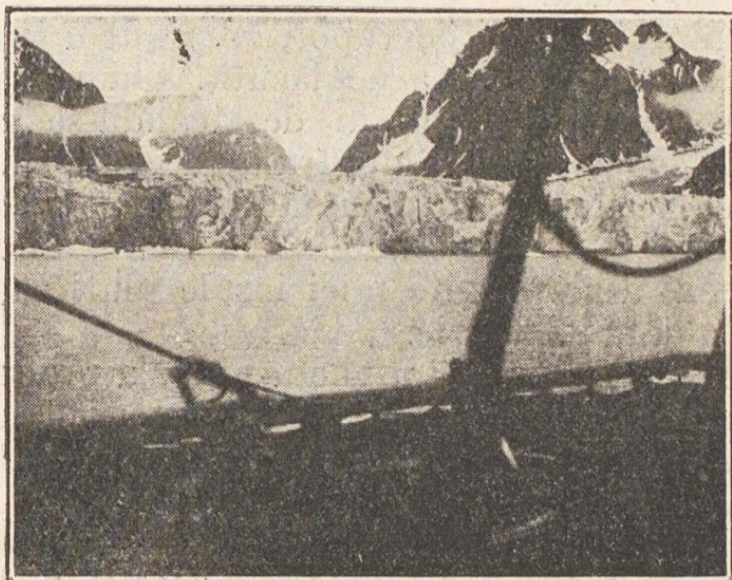

Fig. 10. — Ghețarul Cross-bay.

cum sunt spre exemplu : Cele trei Coroane și mai ales Grupul celor șapte ghețari, fără rivali în frumusețea lor înspăimântătoare.

Cross-Bay pătrunde adânc în pământul străjuit din toate părțile de un lanț de piscuri înalte. O singură creastă ascuțită de munte domină însă întreaga regiune; fruntea-i verticală cade abrupt în mare ca un zid de gheață strălucitor și albăstriu, iar la spate se pot distinge trei adevărate piramide ridicate pe vastul și sălbatecul câmp înghețat.

Cei mai mulți excursioniști ne coborâram pe ghețarul vecin *Mullers-Bay* și cu oarecare dificultate îl vizitarăm, privind cu o spaimă, ușor de explicat de altminterlea, crăpăturile lui cele mari și valurile înghețate mai înalte decât o casă.

Intorcându-ne pe vapor, am avut o surpriză plăcută și alta neplăcută. Chiar înaintea noastră văzurăm desfăcându-se cu mult sgomot partea din frunte a ghețarului — ce vizitasem cu o jumătate de oră mai înainte — și năpustindu-se în mare, unde se mai aflau și alte mici insule plutitoare de gheață albăstrie.

Această frântură a ghețarului s'a produs brusc și a fost întovărășită de o mare cantitate de apă, care a împins sgomotos în mare imensul bloc de gheață.

Ce puțin statornici și înșelători sunt ghețarii în general, dar mai ales aceștia de la marginea lumii!

A doua surprindere — aceasta foarte neplăcută — a fost rătăcirea pe ghețar a unui tovarăș al nostru de drum, un tânăr englez foarte inteligent și cu dare de mână, dar din nenorocire pentru dânsul surdo-mut.

Conversă în scris cu cei de pe vapor și eră foarte simpatic tuturor. Preumblându-se pe ghețarul Mullers-Bay, englezul nostru s'a îndepărtat de ceilalți turiști, iar din cauza surzeniei n'a auzit semnalul de plecare, așa că, în momentul când personalul vaporului controlă dacă toți călătorii se reîntorseseră din excursiune, s'a constatat lipsa englezului.

A trebuit să așteptăm vreo trei ore și s'a trimis o echipă specială de medici și de personal de pe vapor în căutarea tovarășului răslățit, pe care mulți din noi îl credeau în fundul unei crăpături a ghețarului; târziu de tot sosi bietul englez în mijlocul unei serioase manifestări de protestare a celorlalți turiști.

Dacă echipa nu l-ar fi găsit, ar fi fost de nevoie să amânăm și mai mult plecarea și să-l căutăm mereu, căci a-l fi abandonat însemnă să-l condamni la o moarte absolut sigură, în acele locuri pustii.

Înainte de plecare, ne-au vizitat doi tineri englezi, veniți într'o barcă singuratecă de pe țărmul sălbatec al Spitzbergului. Dela Advent-Bay nu mai întâlnirăm niciun om. Singurile ființe ale localității erau pasările albe de mare care ne escortau mereu. Incolo, tăcere și singurătate absolută; ochiul nu distinge cel mai mic copăcel, vreun locușor de verdeață, ori o locuință omească. Pretutindeni stânci râpoase acoperite de ghiață, căzând vertical în mare și numeroase insule de ghiață cu o culoare

verde-albăstrie, printre cari vapoarele se strecurau cu multă îndemânare.

Cei doi vizitatori erau niște englezi, deciși a sta vara aici și a căuta aur. Veniseră la vapor să cumpere lapte condensat și povestiră nenumăratele greutateți ce întâmpină în mijlocul naturei sălbatece. Aveau o ținută corectă, păreau inteligenți și erau destul de simpatici. Ei ne dădură la toți exemplul de ce este capabilă o voință tare.

Continuarăm drumul tot spre Nord și pe un timp superb petrecurăm o noapte admirabilă; zicem noapte, dar o noapte cu lumină neîntreruptă, căci strălucitorul astru ceresc nu voia să apună.

Stăteam toți pe punte și admiram această noapte luminată. Soarele își continuă mersul său, făcând o ușoară mișcare în jos ca și cum ar avea de gând să apună; dar, înainte de a dispărea sub orizont, luă direcția spre dreapta. Prin aceste locuri soarele nu se ridică nici ziua prea mult deasupra orizontului.

Acei cari vroiau să se odihnească și se duceau în cabine — de altminterlea foarte puțini la număr — nu puteau să spună la despărțirea de prieteni: *noapte bună*, căci prezența soarelui strălucitor în fața lor îi împiedecă a pronunța cuvântul de *noapte*.

Cei mai mulți au rămas toată . . . noaptea pe punte, în admirarea soarelui de noapte; muzica a cântat mereu și s'a petrecut cu multă însuflețire.

Miercuri 7 August pe la orele 9 dimineața intrarăm în vestita radă Virgo-Bay, numită

deasemenea și Welmann's Station, de unde
au plecat la polul nord André și Welmann.

Fig. 11. — Soarele de Miazănoapte.

Se vede și astăzi casa de lemn în care a
locuit nefericitul suedez André precum și

hangarul unde Welmann și-a adăpostit balonul.

Am vizitat cu religiozitate aceste prețioase vestigii ale martirilor științei; se mai găsesc și astăzi cantități de pește uscat destinat pentru hrana lor, precum și o mare grămadă de obiecte necesare la construirea baloanelor.

Sus pe o înălțime se află o inscripțiune mare pe piatră, în conținutul următor, destul de neînțeles afară de numele proprii cunoscute :

VINTRED HERE
1907—8
WELMAN P. XP.
EDVIN HANSEN
HTALMAR JOANSEN
TROMSOE
M. WELLMAN MARS

Chiar în fața acestei stațiuni, la o mică distanță făcută cu barca, este insula Amsterdam, unde dorm somnul de veci curagioșii Olandezi cari ocupându-se cu pescuitul balenelor au stăpânit această insulă pe la jumătatea secolului al XVII-lea și s'au luptat crâncen cu pescarii francezi și englezi râvnitori la acelaș câștig. Încă pe atunci încolțise în mintea exploratorilor ideia de a se îndreptă spre polul nord și de a atinge acel punct aproape inaccesibil și tot un olandez Willems-Zoon reușise a înaintă pe acest drum plin de dificultăți de

tot felul și de pericole colosale cu o distanță de 3 grade deasupra Spitzbergului.

Actuala regină a Olandei Wilhelmina a îngrijit să se adune la un loc osemintele vrednicilor ei compatrioți și a făcut deasupra groapei comune un monument cu o inscripțiune scurtă dar mișcătoare.

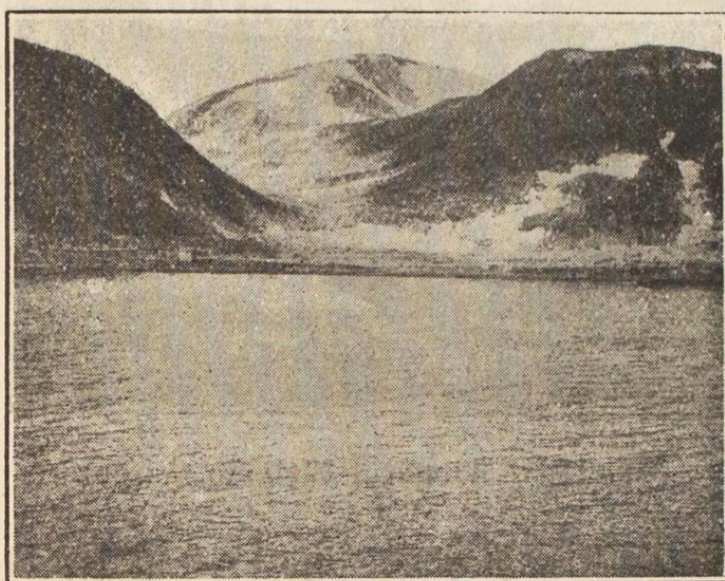

Fig. 12. — Virgo-Bay.

Indată după dejun, cani pe la ora 2 după amiază, continuând drumul spre Nord, pe un vânt puternic, ne îndreptarăm către banchiză, acea colosală grămadă de sloiuri mari de gheață, apropiate unele de altele, formând pe cele mai multe locuri un singur corp.

Toți excursioniștii se aflau pe puntea de sus în prada unei vizibile emoțiuni.

Sunt impresiuni cari nu se pot descrie

și aceasta ce am simțit cu toții în acele momente cu adevărat nu se poate descrie, atât eră de grandioasă și solemnă. Pluteai într'o imensitate absolută ; erai învăluit într'o

Fig. 13. — Hăngarul Welman (Virgo).

lume de vise și de închipuire : spațiu fără margini, lumină fără margini, singurătate absolută, tăcere absolută.

Atât vaporul nostru, cât și „Kong Harald” care ne întovărășea mereu, îmbrăcaseră haina de sărbătoare, împodobindu-se cu steaguri până sus. Gândul că pe acel vapor sunt excursioniști ca și noi, cari au aceleași impresiuni puternice și plăcute, ne reconforta.

După vreo patru ore și mai bine de drum fermecat, pe acest temut Ocean dela marginea pământului, vaporul „Vega” strecurându-se prin nenumăratele blocuri de gheață

a ajuns în sfârșit la 81 grade de latitudine nordică, în fața banchizei, locul unde Oceanul se prezintă ca un bloc puternic de gheață, ce nu mai poate fi străbătut de vapor.

Nouă grade de latitudine ne mai despărțea de Polul Nord! În acest moment, pe ambele vapoare toți turiștii erau pe punte, cu toată puterea vântului și cu toată furia valurilor. Toți admiraram această clipă solemnă din viața noastră de a asista la o priveliște grandioasă și puțin obișnuită, menită a ne da seama și mai mult de micimea omului și de măreția naturei.

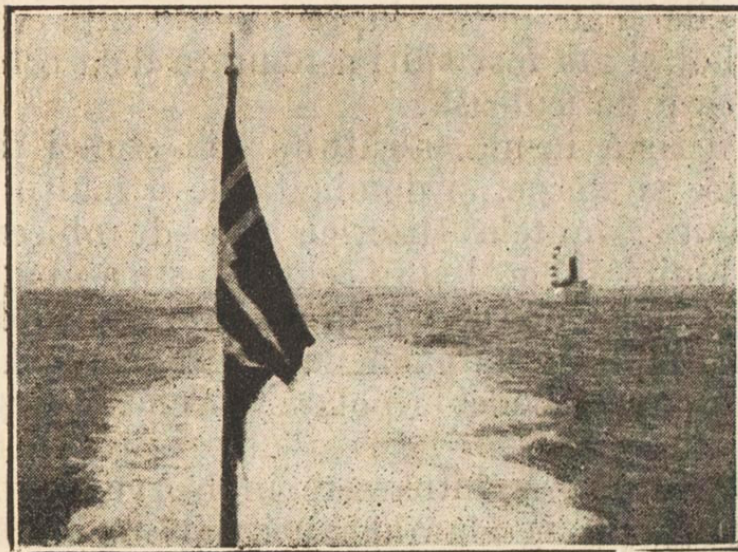

Fig. 14. — Banchiza. Vaporul Vega în fața Banchizei urmat la oarecare distanță de vaporul Kong-Harald, împodobit de steaguri.

S'a tras cu tunurile. Bucuria cea mai mare se observă pe fețele excursioniștilor, cari liberați pentru moment de lanțurile

grele ale traiului de toate zilele, își înălțau cugetarea lor la ceva nobil și frumos. A fost o clipă sublimă !

Ducând în mintea și în inima noastră aceste impresiuni puternice, am început a ne reîntoarce și am străbătut pe niște valuri furioase Oceanul, timp de două zile întregi. Nu ne-am oprit decât aproape o oră în dreptul insulei „Urșilor” pentru a vizita stațiunea părăsită de prinzătorii de balene și de foci, precum și puținile case de scânduri ce puturăm distinge de departe.

Inercarea ne-a fost zadarnică, de oarece bărcile n’au putut lupta cu violența valurilor și am fost siliți a renunța dela o încercare periculoasă.

Această insulă, alcătuită din stânci râpoase și sterpe, și dominată de o înălțime numită Muntele Mizeriei, este de obicei învăluită în nori și în ceață și este aproape nepătrunsă de turiști ; în schimb, ea acordă o ospitalitate largă nenumăratelor pasări de mare, lebedelor polare, focelor și urșilor albi.

Pe drum, la întoarcere în Norvegia, pe vaporul Kong Harald muri după o scurtă suferință cunoscutul general francez de Négrier, iar corpul acestuia fu depus cu mare pompă în biserica din Hammerfest, unde sosirăm Sâmbătă 10 August pe la amiază.

Toți excursioniștii au regretat această tristă întâmplare, cu atât mai mult cu cât bătrânul general nu lăsase cu nimic a se prevedea un sfârșit așa de apropiat.

În timpul opririi la Hammerfest, mulți turiști au cumpărat diferite blăni și mai ales urși albi, în condițiuni mai avantajoase decât la Tromsø, Trondhjem și Bergen. Lucrul se explică foarte lesne, de oare ce noi eram cea depe urmă serie de excursioniști, iar comercianții, cari probabil că au stăruit în prețuri exagerate la început, erau siliți acum a desface și mai ieftin mărfurile lor.

Deși mic și izolat, orașelul acesta are câteva prăvălii relativ bine asortate, cafenele cu prăjituri destul de bune, case aliniate, o stradă lungă și... chiar un cinematograf.

A doua zi Duminecă 11 (24) August, soșirăm pe la ora 9 dimineața la minunatul Lyngenfiord, unde ne-am dus cu toții să vedem un salaș de laponi.

Acești laponi sunt un fel de țigani dela noi, urîți la vedere, murdari, nomazi, nespălați, locuind în corturi sau bordee, îmbrăcați în piele de reni și trăind într'o mizerie de nedescris: sub același cort, destul de mic, stă familia întregă, tineri, femei, bătrâni, copii, ba chiar și câinele. Când i-am vizitat ei s'au arătat foarte bucuroși și primitivi, recomandându-ne mereu să cumpărăm diferite obiecte făcute de dânșii din oase de reni. Laponii n'au culoarea pielii neagră ca a țiganilor.

Culoarea pielii oamenilor variază dela negru la equator, la alb-transparent cu cât ne apropiem de pol; ea nu depinde de gradul de lumină și de căldură, cum s'ar

crede la prima vedere, știindu-se că culoarea albă respinge căldura și lumina, pe când negrul absoarbe maximum de raze de lumină și de căldură. Corpul omenesc se apără la equator, nu contra luminei și căldurii ci contra acțiunii chimice a razelor solare, colorându-se cu niște pigmenți negri, pentru ca pielea să fie opacă față de un soare prea puternic și nerecurgând la pigmenți acolo unde razele solare sunt slabe.

Ca și țiganii dela noi, Laponii nu prea au bună reputație ca cinste și doaceia, mai ales în Norvegia unde oamenii sunt de o corectitudine exemplară, ei sunt în mod special supravegheați de autorități.

Ceeace am admirat mai cu seamă în Lyngenfiord a fost fertilitatea văei, peizažiul plăcut și frumoasele coline verzi împădurite, deci o vegetațiune bogată contrastând mult cu ariditatea polară, în mijlocul căreia stătuserăm o săptămână întreagă.

În acest fiord, vapoarele *Vega* și *Kong-Harald* s'au apropiat unul lângă altul, legându-se prin o punte, ceeace a permis turiștilor să-și facă vizite reciproce și să povestească unii altora puternicele impresiuni ce au căpătat în mărilor polare.

Pentru seară s'a anunțat un concert și bal mascat cu costume oferite de direcțiunea vaporului. În vederea balului, vapoarele au fost frumos împodobite cu verdeață, lămpi electrice colorate și cu drapelurile tuturor statelor.

Mare și neplăcută a fost surprinderea pentru noi Românii, când am constatat

lipsa tricolorului nostru și ne-am plâns căpitanului, arătându-i că din această cauză ne este foarte greu a participa la serbarea

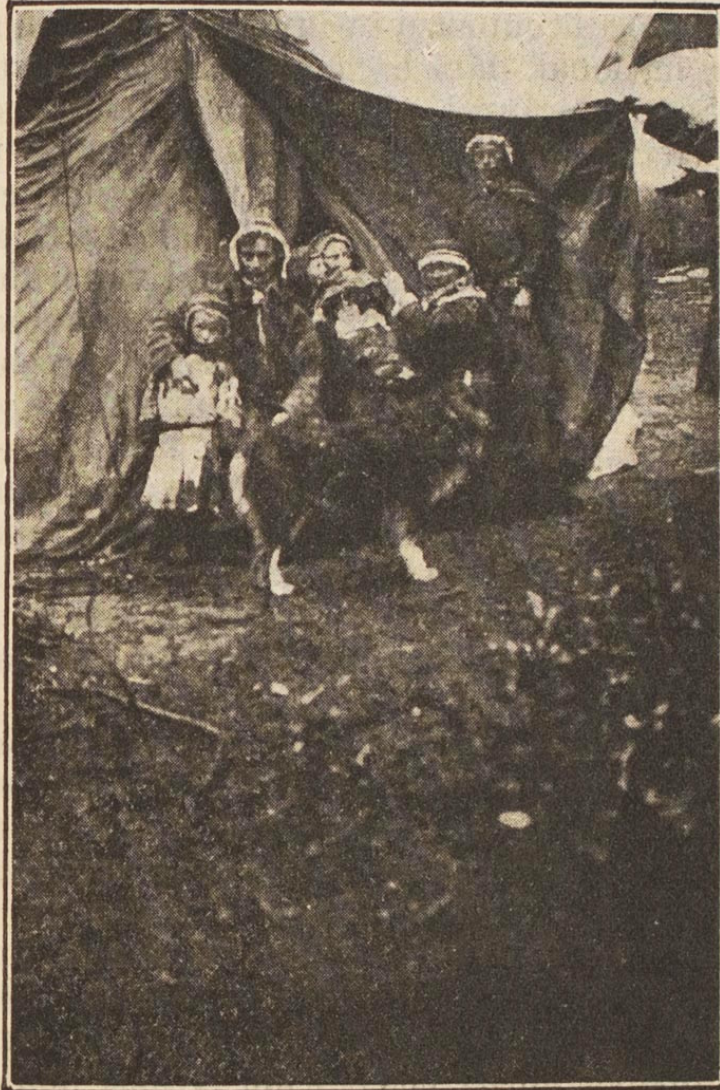

Fig. 15. — O familie de laponi.

din acea seară. Căpitanul prea gentil s'a scuzat că vaporul „Vega” n'are steagul românesc, pentrucă n'a avut încă români pe

bord, dar ne-a promis că se va face imediat și acest steag; nu numai că s'a ținut de cuvânt, dar, pentru a arăta și mai mult simpatia sa deosebită pentru țara noastră, a dat ordin muzicei să învețe și imnul nostru național, fără a ne spune însă aceasta.

Seara, prânzul a fost foarte bogat, s'a servit șampanie, iar muzica a cântat pe rând imnurile naționale ale francezilor, englezilor, germanilor și a celorlalte țări reprezentate prin turiști pe bordul vaporului.

La fiecare imn se sculau și aplaudau reprezentanții poporului respectiv, precum și călătorii cari voiau să manifeste simpatiile lor pentru acel popor.

Deodată auzim și frumosul imn național românesc la care nu ne așteptam, căci deabiă reușisem a avea steagul nostru tricolor; cui să treacă prin minte măcar că muzica norvegiană depe vapor ne cunoaște imnul?

Electrizați, ne scularăm cei opt români și aplaudarăm cu bucurie. Tovarășii noștri de călătorie, înțelegând că se cântă imnul românesc, s'au sculat și-au aplaudat, atât grupul francez având în frunte pe d. Duthil, decanul baroului din Bordeaux, precum și *Her Professor* (acel cu *Damen! Herren!*) împreună cu câțiva germani, apoi familia olandeză și englezii. A fost pentru noi românii un moment înălțător, văzând cum ne apreciază țara diferitele națiuni străine în niște locuri atât de îndepărtate.

Numai imnul norvegian, care a fost salutat de toți turiștii, fiindcă ne găseam

doar în apele norvegiene, a avut un succes mai mare decât al nostru.

Balul a avut o reușită destul de mare: pe ambele vapoare s'au făcut deghizări foarte reușite, s'a petrecut minunat și s'a legat prietenie (desigur trecătoare) între călătorii celor două vapoare. Englezul, rece de obicei și tăcut, și germanul cel indiferent și cam greoi, știu să petreacă, atunci când este petrecere, și devin comunicativi. În timp ce nici un român n'am voit să ne mascăm, n'a rămas mai niciun străin nemascat, indiferent de vârstă sau de pozițiune socială.

Cu ocaziunea acestei serbări s'a distribuit cu oarecare solemnitate diplomele oficiale constătătoare că în ziua de 7 (20) August, am atins la banchiză 81 grade de latitudine nordică.

La întoarcere, vaporul s'a oprit și în alte fiorduri decât acele văzute la venire. Astfel, după o scurtă oprire la Tromsø și după ce trecurăm insulele Lofoten, ne-am apropiat de insula Torget, cu vârful ei Torghatten înalt de 300—400 de metri și străbătut dela un capăt până la celalt de un tunel gigantic, având pereții prăpăstioși. Ne coborârăm cu bărcile și făcurăm excursiunea pe cât de anevoioasă pe atât și de plăcută la acest tunel, dealungul căruia ochiul vede în depărtare marea ce spală picioarele stâncilor.

Deaci vizitarăm splendida localitate Naes, unde am făcut o frumoasă excursiune la

Horgheim, în valea cea mult cântată a Romsdalului și a munților vrăjiți (Trolde).

La fiecare întorsătură de drum ai în față un alt peisagiu nou și tot mai frumos, în această vale care este una din cele mai atrăgătoare ale Norvegiei.

Stațiunea climaterică Horgheim este grămadită în niște munți ideali, înalți, răpoși și acoperiți cu zăpadă. La o mică depărtare de Naes este Molde, orașul trandafirilor, supranumit *Nice* a Nordului, destul de populat, cu clădiri frumoase, cele mai multe de lemn și cu o vegetație bogată. Văzurăm aici spitalul foarte sistematic pentru tuberculoși și o biserică de lemn în care se atrage atențiunea asupra unui tablou de Ender, reprezentând femeile la mormântul lui Isus, în dimineața învierii.

În ultima zi de Vineri 16 August, vapoarele străbătură Naerofiord, de o varietate și splendoare de tablouri extraordinare, posedând pe amândouă țărmurile niște mase stâncoase enorme, cu munți până la 1800 de metri înălțime, și ne oprirăm la *Gudvangen*, situat în fundul acestui fiord, loc vestit de excursiune pe valea cea sălbatică a apei Naero, de unde cei mai mulți turiști am mers la Stalheim pe un drum în zig-zag cât se poate de frumos.

După peizagiile din Naerofiord, panorama cea mai renumită a Norvegiei este aceea dela Stalheim, din înălțimea hotelului cu acest nume, spre apa repede și spumoasă a sgomotosului râu Naero și spre

fiordul Naero, cu cascada din față numită Vălul miresei.

Aici ne-am hotărît a rămâne, pentru a face cu trăsura prin munți drumul până la Voss, o stațiune de cale ferată pe linia Bergen-Christiania, la distanța de 60 kilometri de Bergen; deaceea am părăsit vaporul „Vega”, care trebuia să continue drumul spre Bergen și deacolo înapoi la Hømburg. Ne luarăm rămas bun dela căpitanul și dela personalul vaporului, mulțumindu-le pentru toate atențiunile ce au avut pentru noi în timpul acestei lungi călătorii. Pentru muzicanți, bucătari, fochiști și ceilalți oameni de serviciu, în urma inițiativei luate de grupul românesc, s'a adunat pe vapor frumoasa sumă de una mie lei și li s'a distribuit spre marea lor bucurie.

Linia ferată Bergen-Christiania de 492 kilometri cu peste o sută de tuneluri, este una din cele mai importante lucrări de artă, trecând prin niște poziții admirabile și urcându-se până la 1300 de metri la localitatea Tongevand, unde trenul merge pe vârful unui munte acoperit cu zăpadă. Mai pe la toate stațiunile întâlneam numeroși vânători, cari se duceau sau veneau dela vânătorile atât de frecvente prin aceste locuri.

Restul călătoriei prin Christiania, Stockholm și Kopenhaga nu mai prezintă nimic extraordinar pentru a fi semnalat.

LISTA DIAPOZITIVELOR

(fotografii diafane pe sticlă)

cu cari se poate ilustra „O călătorie la Spitzberg” pentru cine dorește a ține vr'o conferință asupra acestei călătorii.

Aceste diapozitive se găsesc la „Muzeul pedagogic” al Casei Școalelor, București, Str. Cosma No. 11 de unde se pot cere cu împrumut.

(Numărul dela urma titlului, este n-rul din Catalogul diapozitivelor, cu care se va cere diapozitivul).

1. Vaporul „Vega” al companiei norvegiene din Bergen (9187)
2. Odda. Escursiune spre cascada Laatefos (9188)
3. Odda. Portul (9189)
4. La Odda. Barcagii (9190)
5. Un fjord (9191)
6. Bergen. Vederea pieței de pește, fructe, flori și legume (9192)
7. Fantoft (Pagodă) (9193)
8. Un lapon (9194)
9. Cascada Lerfossen lângă Trondhjem (9195)
10. Lacul Troldvand pe un vârf de munte (9196)
11. Tromsø: Casă norvegiană (9197)
12. Hammerfest. O stradă (9198)
13. Hammerfest. Vedere din port (9199)
14. Hammerfest. Portul (9200)
15. Hammerfest. Coloana Meridianului (9201)
16. Capul nord (9202)

17. Vaporul în valurile Oceanului (9203)
18. Vedere din Spitzberg. Ghețari plutitori (9204)
19. Advent-Bay. Exploatare minieră . . . (9205)
20. Exploatare minieră (9206)
21. Ghețarul Crosbay (9207)
22. Ghețarul Crosbay (9208)
23. Ghețarul Crosbay (9209)
24. O focă (9210)
25. Soarele de Miazănoapte (9211)
26. Virgo-Bay (9212)
27. Hăngarul Welman (Virgo) (9213)
28. Ruina hăngarului (9214)
29. Banchiza. Vaporul Vega în fața Banchi-
zei urmat la oarecare distanță de
vaporul Kong Harald, împodobit de
steaguri (9215)
30. Vaporul Kong Harald (9216)
31. O familie de laponi (9217)
32. Molde (9218)
33. Advent-Bay (9219)

ANTICARIAT IX
Piatra Neamt
No. 0902
30.500 lei

DE ACELAȘ

Trei chestiuni școlare : Bacalaureatul, învățământul privat și programa liceală.

Câteva observațiuni asupra traiului nostru de astăzi.

Raport general asupra stărei învățământului primar și normal-primar în anul 1897.

Cum privim viața ?

Priviri asupra culturii în Ardeal.

Chestiunea învățământului public.

Alegerea unei cariere.

Omul de doctrină și Omul de acțiune.

Rolul școlii.

Prețul 80 bani.